

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 1-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

**www.innoworld.net
O'ZBEKISTON-2026**

Volume 3 Issue 1 | 2026 |

+99893 5668868 | @Anvarbek_PhD

Page | 2

**« ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR » NOMLI
ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN KONFERENSIYASI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING 2020 YIL 2-MART KUNGI «ILM, MA'RIFAT VA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH YILI»DA AMALGA OSHIRISHGA OID DAVLAT DASTURI TO'G'RISIDA»GI FARMONIDA KO'ZDA TUTILGAN VAZIFALARNI IJROSINI TA'MINLASH MAQSADIDA «INNOVATIVE WORLD» MCHJ TOMONIDAN TA'SIS ETILGAN «ORIENTAL JOURNAL ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY JOURNAL (OJAMR)» ILMIY-USLUBIY JURNALINING (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI ADMINISTRATSIYASI HUZURIDAGI AXBOROT VA OMMAVIY KOMMUNIKASIYALARNI RIVOJLANTIRISH AGENTLIGINING 138572-SONLI GUVOHNOMA HAMDA ISSN 3030-3079) "ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR" NOMLI ILMIY, MASOFAVIY RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ONLINE KONFERENSIYASINI E'LON QILADI.

KONFERENSIYA TO'PLAMI ZENODO, OPEN AIRE, OPEN ACCESS VA INTERNET ARCHIVE BAZALARIDA INDEKSLANADI. KONFERENSIYA TO'PLAMIGA DOI RAQAMI BERILADI.

KONFERENSIYA TO'PLAMIGA QUYIDAGI YO'NALISHLAR BO'YICHA MAQOLALAR QABUL QILADI:

1. ANIQ FANLAR
2. TABIIY FANLAR
3. TEXNIKA FANLARI
4. PEDAGOGIKA FANLARI
5. IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLAR
6. TIBBIYOT FANLARI
7. IQTISOD FANLARI
8. QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

ESLATMA! KONFERENSIYA MATERIALLARI TO'PLAMIGA KIRITILGAN MAQOLALARDAGI RAQAMLAR, MA'LUMOTLAR HAQQONIYLIGIGA VA KELITIRILGAN IQTIBOSLAR TO'G'RILIGIGA MUALLIFLAR SHAXSAN JAVOBGARDIRLAR.

**BOLALAR TAFAKKURINI RIVIJLANTIRISHDA RIVOJLANTIRUVCHI
MARKAZLARNING O'RNI****Xalilova Madina Olimjon qizi.**

Andijon davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim va maxsus pedagogika fakulteti 1-bosqich 102-guruh talabasi xalilovam356@gmail.com

Ilmiy rahbari: **Yaqubova Muxabbat**

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda fikrlashni rivojlanish markazlarining roli va ulardan qanday foydalanish kerakligi ko'rib chiqiladi. Bolalarda ijodkorlik va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi.

Kalit so'zlar: tafakkur, ijodiy qobiliyat, mustaqil fikrlash, natijalar taxlili, konstruksiyalash, abstract.

Kirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tafakkurini rivojlantirishda 5 ta asosiy rivojlantiruvchi markazlarni o'rni hisoblanadi. Bolalarga yo'naltirilgan guruhda puxta o'ylangan va xavfsiz tashkil etilgan rivojlanish muhiti eng muhim ro'l o'ynaydi, bu pedagoglarga davlat o'quv dasturining maqsad va amalga oshirish va bolaga yo'naltirilgan talim texnologiyalarini qo'llash imkonini beradi. Bolalar faoliyatining muayyan turlari uchun imkoniyatlar berish, o'zgartirish va xilma-xilliklar o'quv muxiti xavfsiz bo'lishi kerak. Davlat o'quv dasturini amalga oshirish SanPIN da mustahkamlangan havfsizlik qoidalariga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

3 yoshdan oshgan bolaning tafakkuri ko'rgazmali – obrazli xarakterga ega bo'ladi. Tafakkur bolaning bog'cha yoshidagi davrida juda tez rivojlana boshlaydi. Bog'cha yoshidagi bolalar tafakkurini harakterli xususiyatlaridan biri ular tafakkurini hamon obrazli bo'lishidir. Ular o'zlarini mulohazalarida mavhum tushunchalariga emas, aniq faktlarga asoslanadilar. Bog'cha yoshidagi bolalar yana eng avvalo ko'rgazmali ifodalangan yoki ularni faoliyatga jalb etgan predmetlar hodisalar, sifatlar, xususiyatlar munosabatlarni nomlanishini o'zlashtiradilar. J.Piaje ishlarida taqlid etilgan asosiy masalalar bola tafakkurini o'ziga hos xususiyatlari bolada intelektelni kelib chiqishi va rivojlanish fundamentlar jismoniy va matematik tasavvur, o'yin taqlid, nutq rivojlanishi va bilish jarayonida ularning vazifasi kabilarni o'rgangan.

Asosiy qism. Turli guruhlarda markazlar to'plami har xil bo'lishi mumkin, ammo o'quv dasturi guruhdagi beshta asosiy rivojlanish markazlarini tavsiya qiladi: fan va tabiat, til va nutq, syujetli ro'lli o'yinlar va sahanalashtirish, san'at, qurish yasash, konstruksiyalash va matematika guruhlarda boshqa markazlarni ham tashkil etish mumkin. Rivijlantiruvchi markazlar bolalarni yosh va individuual xususiyatlarini inobatga olgan holda tashkil etilgan maxsus faoliyat muhiti hisoblanadi. Bu markazlar bolalarda bilishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, Ularni faol harakatga undaydi hamda o'yin orqali ta'lim olish imkonini yaratadi. Rivojlantiruvchi markazlarda bolalar erkin tanlov asosida tanlov olib boradi, bu esa ularning mustaqil

fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Konstruktiv faoliyat konstruktorlar qurilish materiallari, lego o'yinlari yordamida bolalarda mantiqiy fikrlash fazoviy tasavvurlar va muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bola turli shakllarni yig'ish orqali solishtirish, tahlil qilish, umumlashtirish kabi aqliy qobiliyatlar shakllanadi. Bolalarda jismoniy faollik turfa xillik va stimulning o'zgarishiga extiyoj sezadilar.

Yosh bolalarda suvda o'ynash, loydan pirog yasash, yog'och bo'laklaridan narsalar yasash vahokazo kabi amaliy mashg'ulotlarga muhtoj bo'ladilar. Bolalar doimo o'zlari qiziqqan narsalarni izlaydilar manzara ranglar ijtimoiy guruhlar, faoliyat muhit tovushlar va hidlarni izlaydilar. Bolalar ta'lim jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qancha ko'p vaqt sariflansa ular ko'proq xilma xillik va rag'batlantirish kerak bo'ladi. Bolalar xavsizligi pedagogning asosiy mas'uliyati bo'lib extiyotkorlik bilan rejalashtirish va nazorat qilish talab qilinadi. Til va nutq markazlarida bolalar tafakkurini nutqiy tomondan mustahkamlash. muhim ahamiyatga ega. Ertaklar o'qib berish hikoyalar aytish suhbatlar olib borish jarayonida bolalar o'z fikrini qilishni o'rganadilar. Fan va tabiat markazlarida kuzatish bilish tafakkurlari rivojlanadi. Bunda bolalar tabiatda, qushlarni, gullarni, kuzatishlari orqali bolalarda atrof – muhit hodisalarini tushunishga kattalar mexnatini qadrlashni tushunishga harakat qiladilar.

Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda tafakkur rivojlana boshlaydi. 6-7 yoshli mantiqiy tafakkur taraqqiyotnin barcha imkoniyatlari yuzaga kelgan bo'ladi. Bu yoshdagi bolalarda nutq yetarli darajada rivojlangan bo'adi bolalar erkin tarzda mustaqil markaz faoliyatidan foydalana oladilar. Rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligi ko'p jihatdan tarbiyachining pedagogik mahoratiga bog'liq. Tarbiyachi bolalarni to'g'ri yo'naltira olishi, ularni qo'llab – quvvatlashi va faoliyat jarayonida rag'batlantirishi lozim markazlar mazmunan boy xavsiz va bolalar yoshiga mos bo'lishi lozim.

Xulosa. Maktabgacha yosh davri bolalar tafakkurining eng faol va muhim rivojlanish bosqichi hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning atrof-muhitni idrok etishi, tahlil qilishi, taqqoslashi hamda xulosalar chiqarish qobiliyatlari shakllanadi. Shu jihatdan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan rivojlantiruvchi markazlar bolalar tafakkurini har tomonlama rivojlantirishda muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. Rivojlantiruvchi markazlar bolalarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda tashkil etilib, ularning bilish faoliyatini faollashtirishga xizmat qiladi. Rivojlantiruvchi markazlarda olib boriladigan mashg'ulotlar jarayonida bolalarda mustaqil fikrlash, mantiqiy tafakkur, ijodkorlik, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish kabi muhim kompetensiyalar shakllanadi. Bu markazlar orqali bolalarning nutqi boyib, e'tibor, xotira va tasavvur jarayonlari rivojlanadi. Amaliy faoliyatga asoslangan topshiriqlar bolalarning bilimlarni ongli ravishda

o'zlashtirishiga, olgan bilimlarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llay olishiga imkon yaratadi.

Rivojlantiruvchi markazlar bolalarda ijtimoiy faollikni oshiradi, ular o'rtasida hamkorlik, o'zaro hurmat, jamoada ishlash hamda muloqot madaniyatini shakllantiradi. Tarbiyachi tomonidan markazlarda olib boriladigan maqsadli va tizimli pedagogik faoliyat bolalarning shaxs sifatida kamol topishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tarbiyachining metodik mahorati, innovatsion yondashuvlari va pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanishi rivojlantiruvchi markazlar samaradorligini yanada oshiradi.

Rivojlantiruvchi markazlar maktabgacha ta'lim jarayonining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, bolalar tafakkurini rivojlantirish, ijodiy va intellektual salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim ahamiyat kasb etadi. Rivojlantiruvchi markazlardan samarali foydalanish orqali kelajakda mustaqil fikrlaydigan, ijtimoiy faol, ijodkor va barkamol shaxsni tarbiyalash uchun mustahkam poydevor yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. S.X Jalilova, S.M. Aripova Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi "Faylasuflar" nashriyoti Toshkent-2017.
2. Z.N.Nishanova, N.G. Kamilova, D.U. Abdullayeva Rivojlanish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya " O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti Toshkent-2018
3. Z. Nishanova, G. Alimova Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti Toshkent -2006.
4. Ilk Qadam davlat o'quv dasturi.